

ved denne Lov, det vil sige nominelt, men kan spæde til, hvad der jo ogsaa ganske vist er det virkelige Forhold, det faktisk rigtige Syn paa Sagen, at Statens Risiko forringedes derved, da der kommer større, flere og verdifuldere Pantter til; fra den Side forekommer det mig altsaa ikke, at Sagen frembyder nogen Vanstuelighed. — Det ærede Medlem udtalte den samme Tanke flere Gange paa en noget anden Maade, og det gjør, at ogsaa jeg kommer tilbage, ved at have noteret hans Uttringer, til det samme Spørgsmaal. Det ærede Medlem sagde saaledes, at Følgerne af en Udvidelse vare ikke til at beregne; men det forekommer mig, at dette dog kun er rigtigt til en vis Grad; thi naar man har Midler til at stoppe Kassen og har Midler til at hævde det, som man maa anse for at være mislykket, for at være et Onde, kan dog denne truende Udvidelse af Statskassens Ansvar kun komme til at gaa til en vis Grænde.

Jeg kunde nu maaske henvende mine Ord til de ærede Medlemmer, som repræsenterer Kjøbstæderne, og hvis Bemærkninger jo navnlig gik ud paa at hævde den Berettigelse, som Smaaakaarsfolk have i Kjøbstæderne til samme Afgang til Statsunderstøttelse som de mindre Begunstigede paa Landet. Det er en Tanke, som jeg aldrig har modsagt; men jeg har dog tidligere haft Leilighed til og vil ogsaa ved denne Leilighed bemærke, at der dog, naar Alt kommer til Alt, ikke er den samme Grund til at komme de smaa Giere af Kjøbstæderne til Hjælp, som der er for at komme den over hele Landet udbredte Husmandsstand til Hjælp og begunstige denne. Det vil ikke kunne hævdes, at en Understøttelse af de smaa Kjøbstædeboere, eller rettere: smaa Eiendomsbesiddere i Kjøbstæderne, har den samme Betydning baade i social og statsøkonomisk Henseende som en Understøttelse af vor udbredte og under meget tarvelige Kaar levende og i Regelen arbejdssomme Husmandsstand paa Landet. Det skal jeg imidlertid ikke gaa ind paa; thi det har atter haat til Følge, at man har sagt, at man ønskede at sætte Smaaakaarsfolk i Kjøbstæderne under mindre gunstige Forhold end Husmænd paa Landet, naar man paastaar, at de ikke have Ret til at blive dragne ind under den samme Forening, som stiftedes for Husmænd paa Landet. Man kan jo have forskellige Meninger om, hvorvidt det er farligt at stifte Foreninger, der støtte sig alene til Eiendomme i Kjøbstæderne eller væsentligt til Landeiendomme. Jeg tror, trods de Udtalelser, der ere faldne, at Eiendomspriserne, selv for de smaa Huse, i Kjøbstæderne ere langt mere udsatte for Fluktuationer end Priserne paa de smaa Landeiendomme, og naar man siger, at det væsentligst er de store Eiendomme i Kjøbstæderne, der ere udsatte for saadanne Beglænder i Verdien, saa tror jeg heller ikke, det er rigtigt. Hvad der betinger saadanne

Huses Værdi, er jo væsentlig, hvilken Rente der kan faaes af dem, hvilke Indtægter de kunne give Gierne; men jeg kan ikke se rettere, end at det Forhold, som kan have Indflydelse paa de større Eiendommers Priser, kan have den samme Indflydelse netop paa de smaa. I vore Dage, hvor Retningen af Kommunikationsveiene jo jævnlig forandres ved Jernbaneanlæg, Landeveianslæg og paa andre Maader, vil det overmaade let kunne hævde, at ogsaa smaa Eiendomme, som tidligere have haat en god Beliggenhed netop af Hensyn til en Forbindelse eller paa anden Maade, derved, at Kommunikationen trækkes en anden Vej, tabe den allervæsentligste Del af deres Værdi. Der kan jo være mangehaande smaa Borgerfolk, som leve af borgerlig Næring, Værts-hushold o. s. v., som paa et vist Strøg til en Tid kunne ligge for stor Søgning, og hvis Eiendomme, naar Søgningen strømmer en anden Vej, tabe betydeligt i Værdi. Men hvorom Alting er, naar man anser det her Foreslaaede for at være en Understøttelse for Landkreditforeningerne, kan jeg ikke se, at Kjøbstædeeiendommene kunne have nogen retlig Adkomst til at optages i disse Foreninger, og at det vilde blive en kompliceret Administration, anser jeg for at være udenfor al Tvivl. Man var altsaa villig til at indrømme Kjøbstæderne Kreditforeninger i Lighed med dem, der vare stiftede for de smaa Landeiendomme, men man agtede ikke at gaa videre. Dermed fandt de Mænd, der særlig talte Kjøbstædernes Sag i den Henseende i Folkethinget, sig beroligede, og man forlangte saa, at Regjeringen skulde lade undersøge, hvorvidt man maatte komme til den Anskuelse, at der virkelig var Trang til en saadan Forening for Kjøbstæderne. Der blev i al Almindelighed forespurgt hos alle Kommunalbestyrelser i Landets Kjøbstæder, om der der fandtes nogen Trang til saadanne Foreninger. Svarene, som lode noget forskelligt fra de forskellige Kjøbstæder, gik for nogles Vedkommende ligesom ud paa, at der ikke var nogen Anledning til en saadan Foranstaltning, da de tilstedeværende Pengeinstituter vare fuldkomment tilstrækkelige til at afhjælpe den Trang, der kunde være tilstede; fra andre svaredes der ligegyldig, og det var kun Saa, der betragtede det som nogen særlig Gavn for de smaa Eiendomsbesiddere i Kjøbstæderne, om de opnaaede en saadan Afgang til Laan. Jeg kan godt begribe dette; thi dersom de skulde bringes ind under de smaa Landkreditforeninger, vilde de jo forsaavidt være stillede temmelig uheldig, som de aldrig vilde kunne opnaa Laan til mere end $\frac{2}{5}$ af Eiendommens Værdi, forudsat at den bestod af Bygninger, og jeg tror ikke, at det for dem, naar de bo i en Kjøbstad med nær Afgang til Pengeinstituter og Folk, der beskæftige sig med Laan, vil koste dem synkelige Vanstueligheder at opnaa saadanne, idet den Omstændighed, at de maa savne den Hjælp, det Beneficium, som det